

„Ahol a víz az úr”: a Szigetköz szunnyadó társadalmi –
gazdasági erőforrásai és területfejlesztési lehetőségei.

Dömötör Mihály – Dr. Fekete Dávid

Magyar Regionális Tudományi Társaság XIX. Vándorgyűlése

Budapest, 2021. november 4-5.

Tematika

1. A Szigetköz természetföldrajzi – vízrajzi jellemzése
2. A Szigetköz társadalmi – gazdasági jellemzői
3. A szlovák – magyar határmenti gazdasági változások az elmúlt években
4. A mélyinterjúk felmérés eredményei
5. Következtetések:
 - fejlesztési prioritások
 - célcsoportok
 - kockázatelemzés (SWOT)

A Szigetköz természetföldrajzi – vízrajzi jellemzése

- területe: 375 km²
- alakzata: hosszúkás, észak-nyugat, dél-keleti irányban 52,5 km hosszú és átlagosan 6-8 km széles
- lejtési viszonyoknak megfelelően Felső- és Alsó – Szigetközre osztható
- a Pozsonyi-kapun betörő Nagy-Duna Európában egyedülálló hordalékkúpot hozott létre, amelyet a főág és a két oldalsó ág (Kis- és Mosoni - Duna) az északi Csallóközre és a déli Szigetközre oszt („ikerszigetek”, Insula Magna)
- 1920-ban a Trianoni békediktátum értelmében a Duna sodorvonala jelenti az államhatárt Magyarország és Csehszlovákia között
- 1992-ben megépült a Bős-Nagymaros vízlépcsőrendszer „C” variánsa (a folyó vizét Üzemvízcsatornába terelték), majd ennek „korrigálása” (fenékküszöb)
- a Szigetköz hazánk és Európa egyik legjelentősebb mennyiségű felszín alatti vízkinccsel rendelkezik (stratégiai jelentőségű üzemelő és távlati ivóvízbázisok)

A Szigetköz társadalmi – gazdasági jellemzői I.

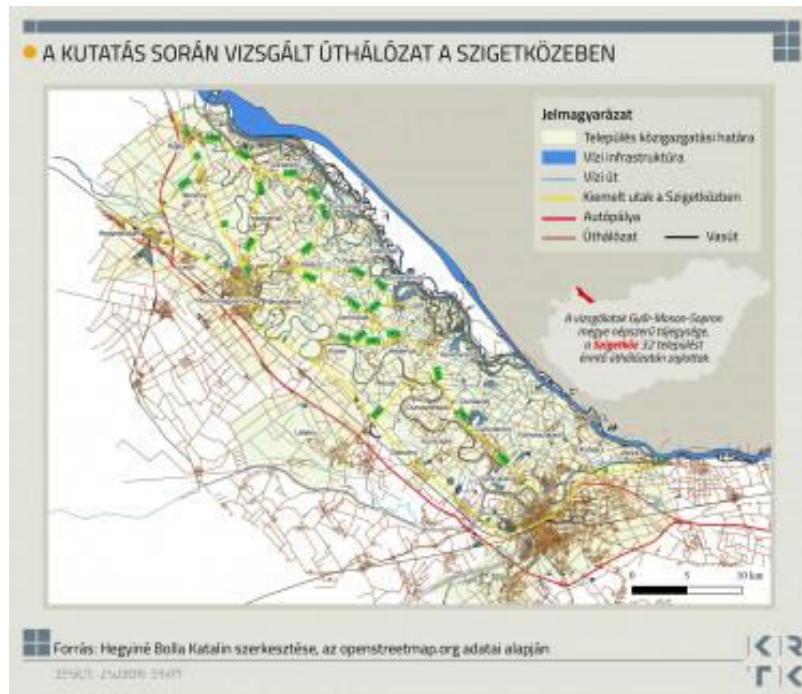
1. Társadalom:

- a települések története szorosan kötődött a vízhez, a folyókhoz, holtágakhoz (halászat)
- a települések jövője erőteljesen kapcsolódik a Duna jövőjéhez
- a települések apró-, kis-, és közepes méretűek (felső- és alsószigetközi települések)
- Győr és Mosonmagyaróvár a Szigetköz központi települései és egyben rendelkeznek térségi szervező erővel
- csökkenő népességszám, előregedő népesség, azonban erős agglomerálódási folyamatok elsősorban Győr körzetében az alsó-szigetközi településeken (13%-os lakásállománybővülés) + aktív korú, fiatal generációk dominanciája a ki- és beköltözöttek körében

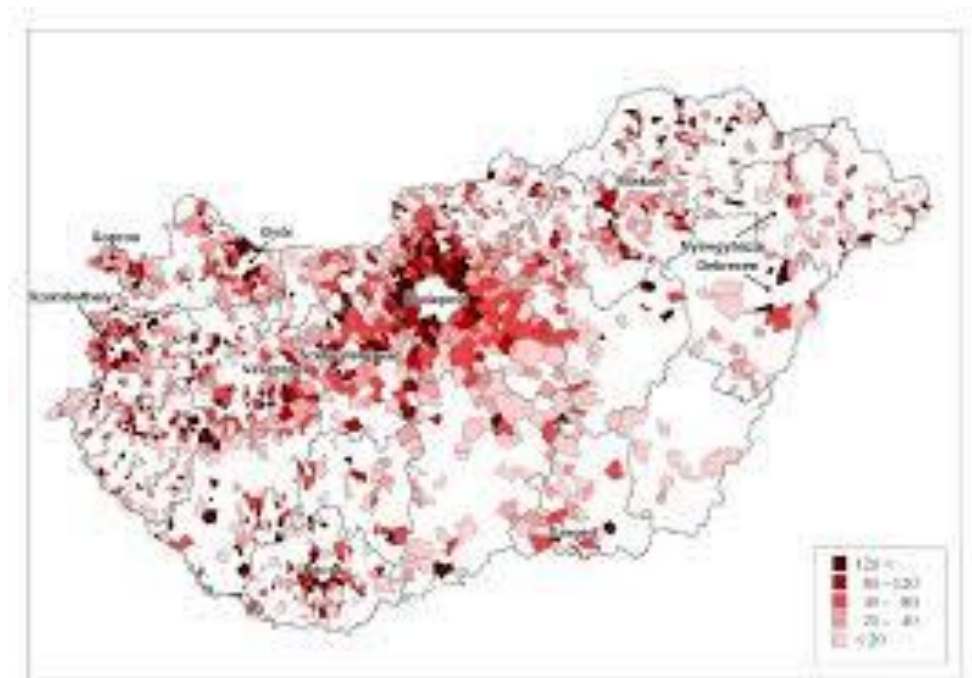
2. Gazdaság:

- korábban főleg halászat + mezőgazdaság (állattartás), erdészet
- manapság Győr és Mosonmagyaróvár dominanciája (ipari + technológiai parkok), illetve Ausztria elszívó ereje
- a két város és az M1-es autópálya közelsége kedvez a beszállítói hálózat kiépülésének elsősorban a kkv szektorban (tőkehiány, az erős térségi verseny,)
- meghatározó a turizmus!? (erős hiányosságok, gyenge infrastruktúra, a szinergia hiánya)

A Szigetköz társadalmi-gazdasági jellemzői II.

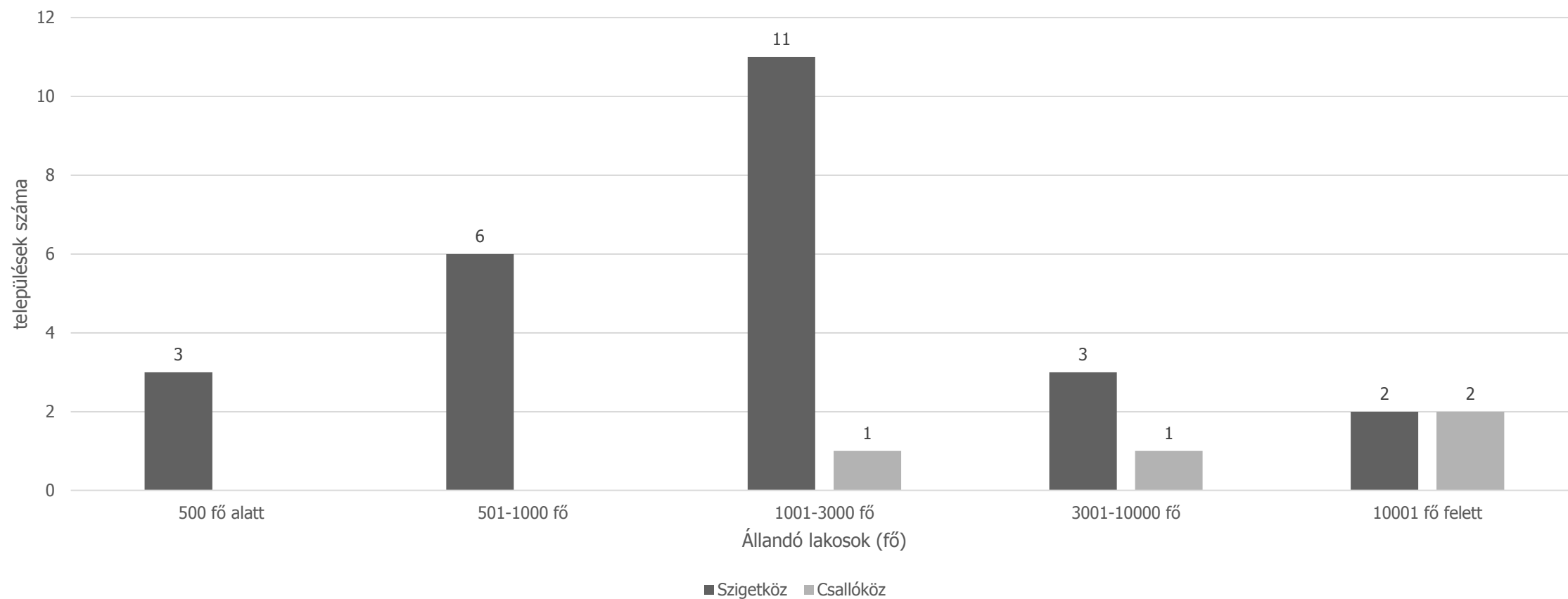

Forrás: Jóna-Henézi, 2019

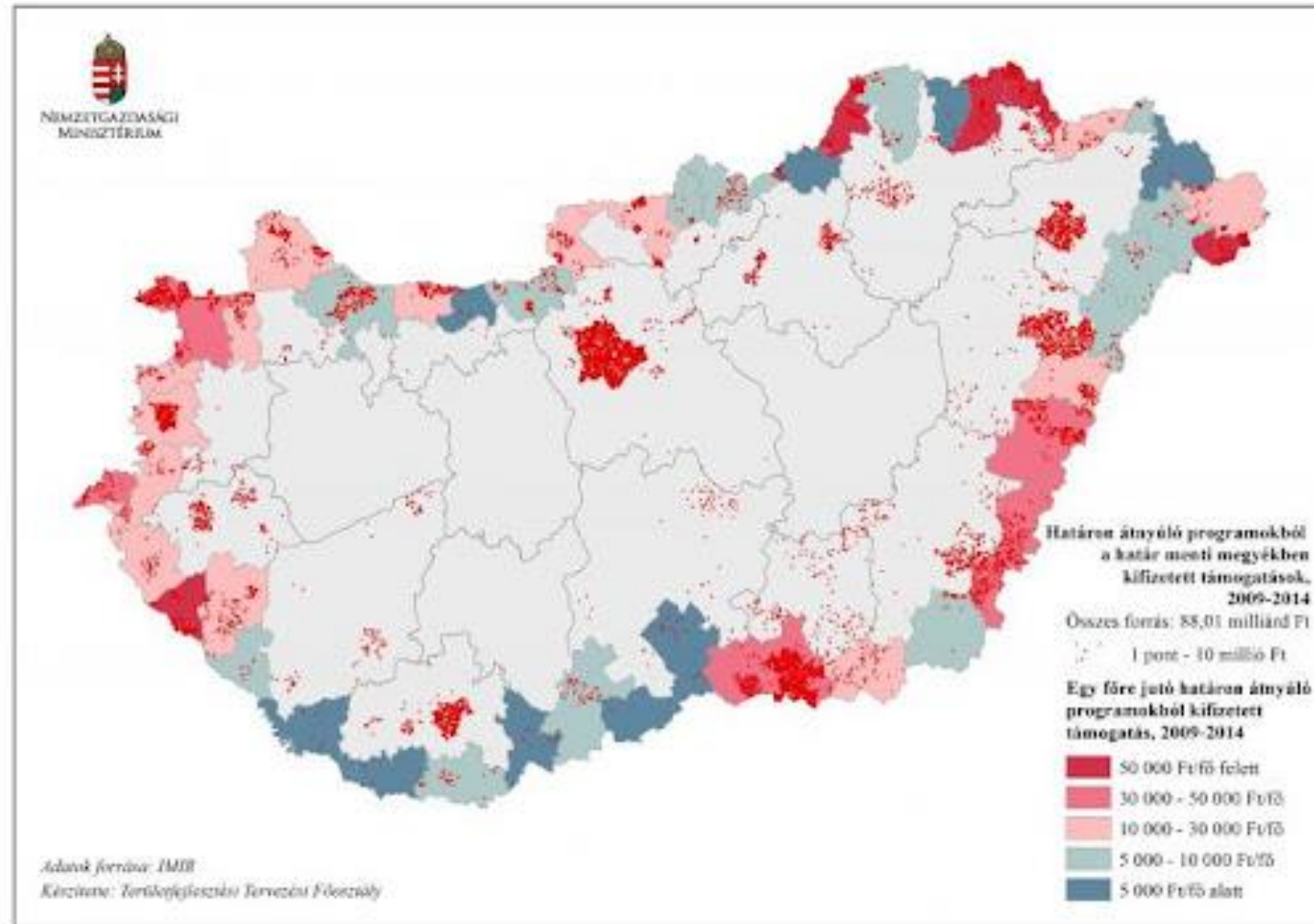

Forrás: Hardi, 2016

A vizsgált települések lakosság szerinti méretbeli megoszlása (2021)

A szlovák – magyar határmenti gazdasági változások az elmúlt években

Forrás: teir.hu

Győr-Moson-Sopron megye fejlesztési célrendszere a megyei Területfejlesztési Konceptió (2021) alapján

Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Konceptió, 2021. pp. 258-269. alapján

Településhálózatának fejlesztési lehetőségei	Periférikus térségek felzárkóztatása Együttműködés erősítése Települések és térségek adottságainak differenciált és célzott hasznosítása Kapcsolatok erősítése Településközi együttműködések Központok és agglomerációk közötti kommunikáció
Társadalmi folyamatainak fejlesztési lehetőségei	Esélyegyenlőség előmozdítása Humánerőforrás-fejlesztése Jól működő, mindenki számára hozzáférhető egészségügyi és szociális ellátórendszer kiépítése és fenntartása
Gazdasági bázis fejlesztésének lehetőségei	Üzleti infrastruktúra fejlesztése Digitalizációs folyamatok felkarolása KKV-k fejlesztése Komplex turisztikai fejlesztések Élelmiszergazdaság fejlesztése Digitalizáció Innovációs ökoszisztéma fejlesztése
Műszaki fejlesztések lehetőségei	Vízgazdálkodás területén: Közműolló bezárása – felszín alatti vízkincs védelme, klímaadaptáció, a Duna medermélyülésének kezelése Közlekedés területén: gyorsforgalmi és főúthálózat fejlesztése, települések kedvezőbb feltárása, a vasúti szolgáltatás fejlesztése, intermodalitás fejlesztése, vízi infrastruktúra fejlesztése,

Mélyinterjúk felmérés és eredményei

- 22 db mélyinterjú elkészítése (22 település a 38 szigetközi településből, mely 60%-os lefedés)

Főbb megállapítások:

1. *kedvező társadalmi gazdasági környezet:*

- megfelelő munkaerőpiaci adatok
- nagyobb népességű városok agglomerációi , ezért a városiasodás jelei mutatkoznak, az alvótelepülési jelleg érezteti hatását (forgalom növekedés, a különféle szolgáltatások gyakori igénybe vétele)

2. *a települési fejlesztések terén a 2014-20-as ciklus céljai részben megvalósultak (intézmény- és köztérfelújítások)*

3. *nagy hiányosságok a helyi turizmus és a hozzá kapcsolódó létesítmények és infrastruktúrák állapotában (a helyi gazdaságfejlesztés alapja)*

4. *gyenge települési együttműködések és szinergia és részben határon átnyúló együttműködések*

SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
• természeti környezet • kulturális potenciál • határmentiség • városi vonzáskörzetek • gazdasági pólustérség	• infrastruktúra • szinergiák hiánya • egységes brand hiánya • tőke hiány
Lehetőségek	Veszélyek
• turisztikai potenciál • „helyreállított” természeti környezet • térségi szereplők együttműködése • Győr gazdaság potenciálja	• környezetterhelés • természeti környezet romlása • települések közötti differenciálódás • határmentiség?

Célok megfogalmazása

- Infrastruktúrafejlesztés: közúthálózat és a turisztikai infrastruktúra javítása, a különféle közlekedési rendszerek egybehangolása
- *Társadalmi – gazdasági hálózatok, szinergiák kialakítása a különböző területi szereplők között:* (bottom-up megoldások, térségi együttműködések)
- *Egységes „Szigetköz brand” kialakítása:* a Szigetköz, mint turisztikai desztináció egységes megjelenítése, amely betöltené a védjegy szerepét
- *Applikáció fejlesztése és bevezetése:* az egységes és összehangolt szigetközi turizmus érdekében
- *a természeti és építészeti értékek komplex kezelése:* amely a magas színvonalú és magas hozzáadott értékű turizmus előfeltétele

Stakeholder elemzés

Helyi / térségi szereplők (feladatvállalások)		Érkező turisták (igények)	
<i>Települési önkormányzatok</i>	a fejlesztések koordinálása, az igények felmérése és a szükséges anyagi források előteremtése	<i>Sportturisták (kerékpár, vízi eszközök, kirándukók)</i>	szükséges infrastruktúra (kerékpárút, kikötő stb.) magas színvonalú meglétére, alacsonyabb és közepesebb árszínvonalú "természetközeli" szálláshelyek
<i>Térségi/társadalmi csoportok (TDM, Egyletek)</i>	projektmenedzsment, közvetítő szerep, szervezési funkció (események, rendezvények)	<i>Ökoturisták</i>	a Szigetköz egyedi természeti és vízi világának feltérképezése, a hozzá szükséges infrastruktúra (túraútvonalak, szálláshelyek stb.)
<i>Térségi/helyi vállalkozói szféra</i>	anyagi háttér/erő biztosítása, a szükséges és általuk végzett szolgáltatások minőségének állandó biztosítása	<i>Kulturális turisták</i>	a kulturális attrakciók (Hédervári – kastély) megtekintése, magasabb színvonalú szolgáltatások (panziók, éttermek stb.)
<i>Lakosság</i>	igények megfogalmazása, javaslattevések, "a megfelelő légkör biztosítása"	<i>Az előző három típus "kombinálása"</i>	ez még elérendő cél, fontos fejlesztési célkitűzés

Köszönöm a figyelmet!